

Oponentský posudek

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Samek, Ph.D., M.A.

Pokorný, Lukáš, *Hardcore jako kritická perspektiva*. Praha: UK FHS, 2015, 78 stran vč. příloh.

Autor předkládané diplomové práce se věnuje *hardcorové scéně* jako jednomu z alternativních kulturních a sociálních projevů vymezujících se zejména proti stávajícím politickým establishmentům. V poměrně obsáhlém Úvodu (s. 7-12) nastiňuje vlastní pozici výzkumníka kladouc od počátku důraz na reflexivitu spočívající i v jistém pochybování o vlastní motivaci. Tyto pochybnosti vyplývají ze skutečnosti, že autor se nepovažuje za insidera hardcorové scény. To snad platí ve smyslu členství v některé z hardcorových kapel, nikoli ve smyslu znalosti širšího hardcorového sociálního prostoru. Tady je možná diplomant až příliš skromný, neboť z průběhu práce je patrné, že je nebo býval přinejmenším hardcorovým (semi)insiderem. V tomto hutném úvodu najdeme vedle dvou výzkumných otázek také nástin čtyř klíčových konceptů, kterými se později v empirické části detailněji zabývá: *stylu* jako formy distinktivní individualizace, *identity* a různých způsobů nahlížení na ni, *autenticity* jako sociálního konstruktů a konečně *odporu* jako konstitutivního rysu hardcoru. V metodologické rovině je práce především kombinací nestrukturovaných rozhovorů, zúčastněného pozorování a četby webových stránek. Rozhovory byly vedeny s deseti informátory vybranými na základě účelového vzorkování, což lze vzhledem k charakteru studované problematiky akceptovat.

Teoretická část je širokým a opět velmi zasvěceným úvodem do problematiky subkultur. Nutno ovšem podotknout, že teoretický přehled není pouhým výčtem škol (chicagská, birminghamská), konceptů a teorií (Gramscioho idea hegemonie, Althusserovo naléhání na jakousi kognitivní inkorporativnost lidí do mocenských struktur společnosti, postsubkulturní teorie, subkulturní kapitál aj.), nýbrž autor se zde kriticky vypořádává s pojmem subkultura a užívá vhodnějšího a přesnějšího pojmu *scéna*, což je pro studium fenoménu jako je hardcore výstižnější. A zároveň nazírá na dichotomii subkultura vs. dominantní kultura jako na vztahový proces, tzn. subkultura či autorovými slovy scéna by nemohla existovat bez reflexe dominantní kultury, resp. scény vznikají na základě nesouhlasu s politickými postoji vládnoucích struktur (v tomto případě ve Velké Británii a Spojených státech na přelomu 70. a 80. let 20. století). Teoretickou část, do níž můžeme zařadit i kapitolu o historickém exkurzu (s. 28-34), tak můžeme chápat také jako velmi solidní sondu do sociálního života severoamerické a britské společnosti za vlády Ronalda Reagana a Margaret Thatcherové.

V stěžejní empirické části (s. 35-67) autor opět prokázal velmi slušný průnik do studovaného tématu. Rozebírá řadu hardcorových textů a výpovědí informátorů a vedle sociologických teorií Pierra Bourdieu nebo českých studií zabývajících se subkulturami z různých úhlů pohledu (Kolářová, ed., 2011, Heřmanský, Novotná, 2011) využívá i sociolingvistických a literárně vědních zdrojů (především *performance* Dell Hymese a *žánr* Michaila Bachtina) a zároveň se vrací k analýze oněch čtyř klíčových pojmů z úvodních pasáží své diplomové práce. Mluví-li autor v souvislosti s hardcorem o autenticitě a identitě, dospívá k závěru, že se mu jeví jako *komodifikovaná pseudorebelie* (s. 47). Tady bych s autorem možná trochu polemizoval. Jak již bylo řečeno, z celé práce je patrná autorova snaha poukazovat na vztahovost tématu (alternativní scéna vs. establishment). Zároveň je patrná silná reflexivita (výzkumníková i žánrová), tudíž problematika hardcorové scény je studována jako dynamický proces, který se v průběhu svého téměř čtyřicetiletého vývoje proměňoval a mění. V tomto smyslu se dnes může hardcore jevit již jen nebo do jisté míry jako pseudorebelující, nicméně na počátku tomu tak

jistě nebylo. Tomuto vývoji od vzpoury a výzvě k násilí až po dobře prodávanou (komodifikovanou) značku (od rebelie k pseudorebelii) se snad nevyhne žádná nebo alespoň většina původně alternativních (sub)kulturních projevů, ať již skupin nebo jedinců (viz obrovský nárůst popularity a tudíž posunu do kulturního mainstreamu donedávna nepřiliš známého rappera Patrika Vrbovského alias Rytmuse apod.).

Jako lehce odbytý, alespoň v kontextu předcházejících kvalitně zpracovaných částí, se mně jeví závěr celé práce. V něm najdeme vcelku očekávané odpovědi na stanovené otázky a krátkou osobní zpodobnění o vlastním vyhoření ve vztahu k hardcoru, nikoli ovšem jakousi závěrečnou úvahu o hardcoru a jiných scénách (subkulturách) a perspektivě dalšího bádání. Celkově však diplomovou práci Lukáše Pokorného oceňuji jako kvalitně zpracovanou jak po stránce teoretické, tak po stránce empirické a analytické a jako svého druhu průkopnickou a inspirativní pro jeho následovníky. V závislosti na diplomantově obhajobě navrhuji předběžné hodnocení **výborně**.

V Květnici, 4. 9. 2015.

Marek Halbich, Ph.D.